

KWALIFIKACJE PRACOWNIKÓW SOCJALNYCH

wskazane ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz.U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.) oraz ustawą z dnia 16 lutego 2007 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 48, poz. 320) - stan prawny obowiązujący na dzień 31 marca 2010 r., tj. w dniu wejścia w życie ostatniej nowelizacji przepisów dotyczących uprawnień do wykonywania zawodu (Dz. U. z 2010 r. Nr 40, poz. 229).

Źródło: <http://www.mpips.gov.pl/pomoc-spoeczna/interpretacje-wybranych-przepisow/kwalifikacje-pracownika-socjalnego/>

Art. 116 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej

"1. Pracownikiem socjalnym może być osoba, która spełnia co najmniej jeden z niżej wymienionych warunków:

- 1) posiada dyplom ukończenia kolegium pracowników służb społecznych;
- 2) ukończyła studia wyższe na kierunku praca socjalna;
- 3) do dnia 31 grudnia 2013 r. ukończyła studia wyższe o specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego na jednym z kierunków:^{***}

- a) pedagogika,
- b) pedagogika specjalna,
- c) politologia,
- d) polityka społeczna,
- e) psychologia,
- f) socjologia,
- g) nauki o rodzinie^{***}

^{***} UWAGA: TREŚĆ PRZEPISU art. 116 ust. 1 pkt 3:

- ▶ należy czytać łącznie z treścią przepisu art. 116 ust. 1a;
- ▶ dotyczy wyłącznie studentów, którzy rozpoczęli realizację wskazanej wyżej specjalności począwszy od dnia 1 października 2008 r., a dyplom ukończenia studiów uzyskają w nieprzekraczalnym terminie do dnia 31 grudnia 2013 roku.

Specjalność przygotowująca do zawodu pracownika socjalnego jest realizowana począwszy od roku akademickiego 2008/2009, zgodnie z wydanym w porozumieniu z Ministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego na podstawie ust. 1a rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 stycznia 2008 r. w sprawie specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego realizowanej w szkołach wyższych (Dz. U. z 2008 roku Nr27, poz. 158). Rozporządzenie określa wykaz godzin przedmiotów oraz praktyk

zawodowych, niezbędnych do zaliczenia w celu uznania kwalifikacji do zatrudnienia na stanowisku pracownika socjalnego (patrz niżej).

Art. 116 ust. 1a ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej

„1a. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw szkolnictwa wyższego określi, w drodze rozporządzenia, wymagane umiejętności, wykaz przedmiotów, minimalny wymiar zajęć dydaktycznych oraz zakres i wymiar praktyk zawodowych dla specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego, realizowanej w szkołach wyższych na kierunkach wymienionych w ust. 1, kierując się koniecznością odpowiedniego przygotowania absolwentów do wykonywania zawodu pracownika socjalnego.”

Powołany przepis art. 116 ust. 1a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej stanowi upoważnienie do wydania rozporządzenia. Upoważnienie to ma charakter obligatoryjny, więc przepis art. 116 ust. 1 pkt 3 ustawy nie może być stosowany niezależnie od aktu wykonawczego. Przepis art. 116 ust. 1a ustawy wprost odsyła do kierunków studiów wymienionych w ust. 1, stąd też nie ma wątpliwości, że rozporządzenie wydawane na podstawie ust. 1a wykonuje właśnie ust. 1 pkt 3.

Warunkiem uznania kwalifikacji pracownika socjalnego uzyskanych na podstawie art. 116 ust.1 pkt 3 - będzie zrealizowanie w toku nauki wymaganej liczby 330 godzin przedmiotów oraz odbycie 240 godzin praktyk zawodowych w zakresie wskazanym rozporządzeniem.

Załącznik do *rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 stycznia 2008 roku w sprawie specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego realizowanej w szkołach wyższych (Dz. U. z 2008 roku Nr 27, poz. 158 – data wejścia rozporządzenia w życie – 1 października 2008 r.)* określa szczegółowo wykaz obowiązkowych godzin przedmiotów oraz praktyk zawodowych do realizacji podczas specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego:

	godzin zajęć
1. Aksjologia pracy socjalnej	15
2. Komunikacja interpersonalna w pracy socjalnej	15
3. Podstawy wiedzy o rozwoju biopsychicznym człowieka w cyklu życia	30
4. Elementy teorii organizacji i zarządzania	20
5. Struktura i organizacja pomocy społecznej	15
6. System prawny pomocy społecznej w Polsce – pomoc świadczona obywatelom polskim oraz cudzoziemcom	15
7. Prawo rodzinne i opiekuńcze w Polsce, system świadczeń rodzinnych i postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych	15
8. Teoretyczne podstawy pracy socjalnej	25

9. Metodyka pracy socjalnej	60
10. Projekt socjalny	30
11. Promocja zatrudnienia, instytucje rynku pracy i zatrudnienie socjalne - organizacja i podstawy prawne	15
12. Działalność pożytku publicznego i wolontariat - podstawy prawne i charakterystyka socjologiczna	15
13. Wspieranie zatrudnienia oraz rehabilitacja osób niepełnosprawnych - organizacja i podstawy prawne	15
14. Organizowanie społeczności lokalnej oraz zasady funkcjonowania samorządu terytorialnego	15
15. Superwizja pracy socjalnej	30
Razem	330 godzin

Zakres praktyk zawodowych (240 godzin):

- 1) zapoznanie się ze specyfiką funkcjonowania jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz instytucji i organizacji zajmujących się pomocą i pracą socjalną na rzecz osób i rodzin wymagających wsparcia, w tym:
 - a) strukturą i organizacją placówek, w których student odbywa praktyki,
 - b) rodzajem świadczonych usług,
 - c) specyfiką osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej pod względem demograficzno-ekonomicznym oraz psychologiczno-społecznym,
 - d) potrzebami osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej,
 - e) stopniem zaspokojenia przez placówki i poza nimi potrzeb osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej;
- 2) aktywne uczestnictwo w działaniach podejmowanych w placówkach, na podstawie umów zawartych z przedstawicielami placówek;
- 3) nawiązanie kontaktów z osobami i rodzinami korzystającymi z pomocy społecznej świadczonej przez placówki;
- 4) współdziałanie w rozpoznawaniu, zaspokajaniu oraz uaktywnianiu potrzeb indywidualnych i społecznych osób i rodzin wymagających wsparcia;
- 5) zebranie materiałów umożliwiających opracowanie i realizację projektów socjalnych.

Każda uczelnia, o ile jest zainteresowana kształceniem pracowników socjalnych w okresie przejściowym, określa nazwę takiej specjalności we własnym zakresie. Z uwagi na fakt, iż specjalność jest realizowana na ostatnich czterech semestrach nauki, absolwent musi uzyskać dyplom ukończenia studiów najpóźniej do dnia 31 grudnia 2013 roku. O ile, w ramach specjalności wybranej przez studenta na jednym z kierunków wskazanych w ustawie o pomocy społecznej (nazwa specjalności jak wspomniano powyżej jest wyłączną kompetencją uczelni), zostaną **zrealizowane wszystkie przedmioty i praktyki w liczbie godzin wskazanych ww. rozporządzeniem**, to po ukończeniu nauki student uzyska uprawnienia do wykonywania zawodu pracownika socjalnego na podstawie przepisu *art. 116 ust. 1 pkt 3 i ust. 1a ustawy o pomocy społecznej*

W celu potwierdzenia zrealizowania minimum programowego podczas zrealizowanego cyklu studiów, niezależnie od formy kształcenia - *dziennej, zaocznej czy wieczorowej* studiów wyższych o specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego, **wszystkie wskazane w rozporządzeniu przedmioty (ich nazwy), praktyki zawodowe oraz liczby godzin**

przeznaczonych na ich realizację powinny być uwidocznione w indeksie oraz w suplemencie odnoszącego się do konkretnego dyplomu ukończenia studiów wyższych (pierwszego stopnia/licencjackich/ lub drugiego stopnia/uzupełniających studiów magisterskich lub jednolitych studiów magisterskich).

Należy zaznaczyć, że w treści *rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 stycznia 2008 roku w sprawie specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego realizowanej w szkołach wyższych* (Dz. U. z 2008 roku Nr 27, poz. 158) **nie wskazano możliwości zwolnienia z odbycia praktyk zawodowych**. Faktyczną przesłanką do wprowadzenia przejściowego przepisu art. 116 ust. 1 pkt 3 i ust. 1a ustawy o pomocy społecznej było bowiem umożliwienie uzyskania stosownego wykształcenia przez osoby, które nie mają prawa do zatrudnienia na stanowisku pracownika socjalnego, a chcą uzyskać takie uprawnienia. Tym samym każdy student realizujący kształcenie w ramach specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego jest zobowiązany w ramach jednego cyklu studiów (licencjackich lub magisterskich) do realizacji całości minimum programowego – zarówno 330 godzin przedmiotów, jak i 240 godzin praktyk wskazanych w *rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 stycznia 2008 roku w sprawie specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego realizowanej w szkołach wyższych*.

Udokumentowanie zrealizowania przez absolwenta wymaganych przepisami ww. rozporządzenia **330 godzin przedmiotów (zgodnie z brzmieniem nazw przedmiotów i godzin przeznaczonych na ich realizację)** oraz **240 godzin praktyk zawodowych**, uwidocznionych w treści indeksu i suplementu do dyplomu ukończenia studiów będzie dla pracodawców podstawą potwierdzenia kwalifikacji do wykonywania zawodu pracownika socjalnego w oparciu o przepis art. 116 ust. 1 pkt 3 i ust. 1a ustawy o pomocy społecznej. **Niezrealizowanie podczas jednego cyklu ww. studiów całości minimum programowego określonego rozporządzeniem, a w konsekwencji niewskazanie w indeksie i suplemencie do dyplomu ukończenia studiów wszystkich wymaganych rozporządzeniem przedmiotów i praktyk, będzie skutkowało brakiem nabycia dotychczasowych uprawnień przez studenta, to jest uprawnień do zatrudnienia na stanowisku pracownika socjalnego na podstawie przepisów ustawy o pomocy społecznej.**

Przepisy rozporządzenia, wydanego na podstawie przepisu *art. 116 ust. 1 pkt 3 i ust. 1a*, mają charakter przejściowy, ponieważ odnoszą się do studentów **rozpoczynających realizację ww. specjalności na studiach począwszy od dnia 1 października 2008 roku**, (w praktyce od trzeciego semestru trzyletnich studiów licencjackich lub pierwszego semestru uzupełniających dwuletnich studiów magisterskich lub siódmego semestru jednolitych pięcioletnich studiów magisterskich), którzy dyplom ukończenia studiów uzyskają **najpóźniej do dnia 31 grudnia 2013 roku**. Biorąc pod uwagę fakt, iż specjalność w toku studiów wyższych jest realizowana w ostatnich czterech semestrach nauki, należy jednocześnie wskazać, że ostatni nabór na studia o *specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego* może być przeprowadzony najpóźniej: w 2011 roku - na dwuletnie uzupełniające studia magisterskie, w 2010 roku - na trzyletnie studia licencjackie, a w 2008 roku - na jednolite pięcioletnie studia magisterskie.

Uznanie kwalifikacji pracownika socjalnego w ramach *specjalności przygotowującej do tego* zawodu, zrealizowanej według wymaganej rozporządzeniem liczby godzin przedmiotów oraz praktyk zawodowych, na kierunkach studiów wskazanych w art. 116 ust. 1 pkt 3, **będzie zatem dotyczyło wyłącznie absolwentów, którzy rozpoczęli specjalność począwszy od dnia**

1 października 2008 roku i którzy uzyskają dyplom ukończenia ww. studiów - licencjackich lub magisterskich – w nieprzekraczalnym terminie do dnia 31 grudnia 2013 roku.

ZACHOWANIE PRAW NABYTYCH W ZAKRESIE UPRAWNIENÍ DO WYKONYWANIA ZAWODU PRACOWNIKA SOCJALNEGO

Przepisy art. 5 ust. 1, 2 i 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 48, poz. 320)

Art. 5 ust. 1

„1. Osoby, które przed dniem 1 stycznia 2007 r. otrzymały dyplom wyższej szkoły zawodowej o specjalności praca socjalna, mogą wykonywać zawód pracownika socjalnego.”

Przepis dotyczy osób, które przed rokiem 2007 ukończyły wyższą szkołę zawodową prowadzącą kształcenie o specjalności „praca socjalna”. Absolwent takiej szkoły posiada dyplom, którego treść nie wskazuje nazwy kierunku studiów, a jedynie ukończenie *specjalności „praca socjalna”*. **Wyższe Szkoły Zawodowe, o których mowa w przepisie art. 5 ust. 1 działały w latach 1997 – 2005 na podstawie przepisów odrębnej ustawy z dnia 26 czerwca 1997 r. o wyższych szkołach zawodowych (Dz. U. Nr 96, poz. 590, z późn. zm.)**. Ustawa ta utraciła moc na podstawie przepisu art. 276 pkt 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U.05.164.1365). Na podstawie art. 5 ust. 1, jedynie absolwent wyższej szkoły zawodowej, który przed dniem 1 stycznia 2007 roku uzyskał dyplom ukończenia studiów o specjalności *praca socjalna* (**kierunek studiów nie jest w tym przypadku wskazany w treści dyplomu**), zachowuje bezterminowo, na zasadach praw nabytych, prawo do wykonywania zawodu pracownika socjalnego.

Art. 5 ust. 2

„Art. 5 ust. 2. Osoby, które do dnia 1 stycznia 2008 r. otrzymały dyplom uzyskania tytułu zawodowego w zawodzie pracownik socjalny, mogą wykonywać zawód pracownika socjalnego.”

Osoby, które do dnia 1 stycznia 2008 r. (we wszystkich poprzedzających ten rok latach) otrzymały dyplom potwierdzający uzyskanie kwalifikacji w zawodzie pracownik socjalny, mogą wykonywać zawód pracownika socjalnego. Oznacza to, że każdy z absolwentów szkoły policealnej (publicznej lub niepublicznej o uprawnieniach szkoły publicznej), posiadający dyplom potwierdzający uzyskanie kwalifikacji w zawodzie pracownik socjalny wydany przez szkołę publiczną lub szkołę niepubliczną o uprawnieniach szkoły publicznej, zachowuje bezterminowo prawo do wykonywania zawodu pracownika socjalnego oraz zatrudnienia i awansowania na tym stanowisku, na zasadach praw nabytych. Niezależnie od stażu pracy w zawodzie, zmiany miejsc zatrudnienia, przerw w zatrudnieniu, a nawet braku stażu pracy w

zawodzie, ww. absolwenci szkół policealnych - mają zatem nieograniczone terminem prawo do wykonywania zawodu pracownika socjalnego, podejmowania zatrudnienia na tym stanowisku oraz awansu zawodowego na podstawie przepisów ustawy o pomocy społecznej. Nawet w przypadku zmiany przepisów ustawy, powyższe osoby nie utracą w przyszłości dotychczasowych uprawnień do wykonywania tego zawodu z uwagi na uzyskanie *tytułu zawodowego w zawodzie pracownik socjalny* na zasadach praw nabytych.

Art. 5 ust. 3

„ 3. Osoby, które przed dniem 1 stycznia 2008 r. ukończyły lub kontynuowały studia wyższe o specjalności praca socjalna na jednym z kierunków: pedagogika, politologia, polityka społeczna, psychologia, socjologia lub nauki o rodzinie, po uzyskaniu dyplomu ukończenia tych studiów mogą wykonywać zawód pracownika socjalnego.”

Osoby, które w roku 2007 lub we wszystkich poprzedzających ten rok latach ukończyły studia wyższe (licencjackie lub magisterskie) o specjalności praca socjalna na wyżej wskazanych kierunkach studiów wyższych, z dniem uzyskania dyplomu ukończenia tych studiów nabyły bezterminowo prawo do wykonywania zawodu pracownika socjalnego oraz zatrudnienia na tym stanowisku, na zasadach praw nabytych.

Z kolei osoby, które przed dniem 1 stycznia 2008 roku dopiero były w trakcie realizacji specjalności praca socjalna w ramach wskazanych wyżej kierunków studiów, z dniem uzyskania dyplomu ukończenia tych studiów nabywają bezterminowo prawo do wykonywania zawodu pracownika socjalnego oraz zatrudnienia na tym stanowisku, na zasadach praw nabytych.

Ukończenie ww. studiów wyższych (licencjackich lub magisterskich) na kierunkach: pedagogika, politologia, polityka społeczna, psychologia, socjologia lub nauki o rodzinie, lecz o innej specjalności niż „praca socjalna” (np. specjalności „pedagogika opiekuńczo-wychowawcza i praca socjalna”, „praca socjalna i terapia społeczna”, „praca socjalna i opiekuńczo-wychowawcza”, „pracownik socjalny”, „służby socjalne”, „praca socjalna i resocjalizacja”, „polityka socjalna”, itp.) nie jest równoważne ze specjalnością wskazaną wprost w ustawie, a tym samym nie będzie uprawniać do wykonywania zawodu pracownika socjalnego na podstawie przepisu art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego o zmianie ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 48, poz. 320).

Uprawnienia do wykonywania zawodu pracownika socjalnego na podstawie przepisu art. 5 ust. 3 nie dotyczą natomiast absolwentów kierunku studiów pedagogika specjalna, jak i absolwentów kierunku studiów administracja – bez względu na ukończoną specjalność. Kierunki tych studiów nie zostały wskazane zarówno w treści ww. przepisu, jak również we wcześniej obowiązujących przepisach ustawy o pomocy społecznej:

- ✓ art. 49 ust. 1, obowiązującej do dnia 30 kwietnia 2004 r., ustawy z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 1998 r., Nr 64, poz. 414, z późn. zm.) oraz
- ✓ obowiązującego do dnia 30 marca 2007 roku przepisu art. 116 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz.U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362),

Uwaga: Począwszy od dnia 1 października 2008 r., osoby zainteresowane uzyskaniem uprawnień do zatrudnienia na stanowisku pracownika socjalnego, **rozpoczynające w ramach kierunków studiów: pedagogika, pedagogika specjalna, politologia, polityka społeczna, psychologia, socjologia, nauki o rodzinie, realizację specjalności** przygotowującej do wykonywania zawodu pracownika socjalnego (nazwa specjalności jest ustalana dowolnie przez uczelnie), powinny zrealizować w całości minimum programowe (patrz wyżej – omówienie przepisu art. 116 ust. 1 pkt 3 i ust. 1a ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej - tekst jednolity Dz.U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362), wskazane rozporządzeniem rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 stycznia 2008 roku w sprawie specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego realizowanej w szkołach wyższych (Dz. U. z 2008 roku Nr 27, poz. 158). Dyplom ukończenia ww. studiów muszą jednak uzyskać w nieprzekraczalnym terminie do dnia 31 grudnia 2013 roku.

Przepisy art. 156 ust. 1, 1a, 3, 4 i 5 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz.U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362)

Art. 156 ust. 1

„1. Osoby, które przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy były zatrudnione na stanowisku pracownika socjalnego na podstawie dotychczasowych przepisów, zachowują uprawnienia do wykonywania zawodu.”

Dotyczy to osób zatrudnionych na stanowiskach pracowników socjalnych przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, tj. *przed dniem 1 maja 2004 roku i w latach poprzednich (przed 2004 r.) - **o ile osoby te były zatrudnione zgodnie z wcześniej obowiązującymi przepisami***, tj. posiadały wymagane wcześniejszymi przepisami kwalifikacje do zatrudnienia na stanowisku pracownika socjalnego.

Przepis dotyczy zatem osób, zatrudnionych na podstawie przepisów ustawy o pomocy społecznej na stanowisku pracownika socjalnego przed dniem 1 maja 2004 roku i wcześniej:

- na podstawie umowy o pracę (zawartej także na czas określony),
- niezależnie od okresu zatrudnienia, przerw w zatrudnieniu na tym stanowisku i zmiany pracodawcy,
- na podstawie umowy o odbycie stażu na stanowisku pracownika socjalnego, jednak pod warunkiem iż za okres stażu otrzymały świadectwo pracy).

Osoby te zachowują bezterminowo prawo do wykonywania zawodu pracownika socjalnego, na zasadach praw nabytych.

Należy zaznaczyć, że na stanowisku pracownika socjalnego nie można było, jak i nie można obecnie zatrudnić zarówno osoby dopiero rozpoczynającej studia wyższe lub kontynuującej studia, jak również absolwentów szkół wyższych, którzy nie spełniają wymogów kwalifikacyjnych do wykonywania zawodu pracownika socjalnego, określonych przepisami ustawy o pomocy społecznej. Osoby, które nie posiadają kwalifikacji wskazanych w ustawie o

pomocy społecznej nie mogą być zatrudnione na stanowisku pracownika socjalnego i wykonywać jego zadań, w tym w szczególności przeprowadzać rodzinnych wywiadów środowiskowych oraz na tej podstawie ustalać czy proponować formy pomocy. Zgodnie z obowiązującymi przepisami *art. 107 ustawy o pomocy społecznej* wywiady środowiskowe, jak i praca socjalna należą do kompetencji pracownika socjalnego, natomiast inni pracownicy nie mają w tym zakresie stosownych uprawnień. W przypadku braku kwalifikacji do wykonywania zawodu oraz zatrudnienia na stanowisku pracownika socjalnego niezgodnie z wymaganymi kwalifikacjami, brak jest ponadto podstaw prawnych do zastosowania przepisu *art. 156 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362.)*, odnoszącego się do zachowania uprawnienia do wykonywania tego zawodu na zasadach praw nabytych, jak również zaliczenia stażu pracy na tym stanowisku w okresie, w którym pracownik był zatrudniony niezgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy o pomocy społecznej.

Art. 156 ust. 1a

„1a. Osoby, które przed dniem 1 maja 2004 r. ukończyły studia wyższe na kierunkach: pedagogika, psychologia, politologia, politologia i nauki społeczne lub socjologia, mogą wykonywać zawód pracownika socjalnego.”

Przepis ten wszedł w życie z dniem 1 kwietnia 2007 roku (Dz.U.07.48.320) . Na podstawie tego przepisu uprawnienia do wykonywania zawodu pracownika socjalnego posiadają osoby które przed dniem 1 maja 2004 roku oraz w latach poprzednich ukończyły studia wyższe (licencjackie lub magisterskie) na kierunkach: pedagogika, psychologia, politologia, politologia i nauki społeczne lub socjologia i z różnych powodów nie mogły podjąć pracy w zawodzie, a w momencie ukończenia studiów – zgodnie z poprzednio obowiązującymi przepisami ustawy o pomocy społecznej (tj. przepisami obowiązującymi przed dniem 1 maja 2004 roku) posiadałyby uprawnienia do zatrudnienia na stanowisku pracownika socjalnego.

Osoby te, począwszy od dnia 1 kwietnia 2007 roku zachowują bezterminowo prawo do wykonywania zawodu pracownika socjalnego, na zasadach praw nabytych. W przypadku tej grupy osób nie ma również znaczenia fakt, iż wcześniej nie pracowały na stanowisku pracownika socjalnego. O prawie tych osób do zatrudnienia na stanowisku pracownika socjalnego decyduje w tym przypadku jedynie fakt ukończenia - przed dniem 1 maja 2004 roku, tj. przed dniem wejścia w życie przepisów nowej ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej - studiów wyższych licencjackich lub magisterskich na kierunku *pedagogika, psychologia, politologia, politologia i nauki społeczne lub socjologia.*

Art. 156 ust. 3

„ 3. Osoby, które w okresie 3,5 roku od dnia wejścia w życie ustawy ukończą studia wyższe magisterskie na kierunkach: pedagogika, psychologia, politologia lub socjologia, mogą wykonywać zawód pracownika socjalnego.”

Osoby, które w dniu wejścia w życie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, tj. w dniu 1 maja 2004 roku kontynuowały studia magisterskie na wyżej wymienionych kierunkach i ukończyły te studia do dnia 31 października 2007 roku – mogą wykonywać zawód pracownika socjalnego. Przepis dotyczy zatem osób, które kontynuowały

ww. studia magisterskie w dniu wejścia w życie nowej ustawy o pomocy społecznej i uzyskały dyplom ich ukończenia w nieprzekraczalnym terminie do dnia 31 października 2007 roku. Osoby te począwszy od dnia uzyskania dyplomu zachowują bezterminowo prawo do wykonywania zawodu pracownika socjalnego, na zasadach praw nabytych.

Art. 156 ust. 3a

„ 3a. Osoby, które przed dniem 1 maja 2004 r. rozpoczęły studia wyższe licencjackie lub wyższe magisterskie na kierunkach: pedagogika, psychologia, politologia lub socjologia, po uzyskaniu dyplomu ukończenia tych studiów mogą wykonywać zawód pracownika socjalnego.”

Przepis art. 156 ust. 3a umożliwia wykonywanie zawodu pracownika socjalnego przez wszystkie osoby, które przed dniem 1 maja 2004 r., tj. **przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej**, rozpoczęły lub kontynuowały studia wyższe licencjackie lub magisterskie na jednym z kierunków uprawniających do wykonywania zawodu pracownika socjalnego przed wejściem w życie przepisów nowej ustawy: **pedagogika, psychologia, politologia** lub **socjologia**. Dotyczy to zatem osób, które w dniu wejścia w życie ustawy, tj. w dniu 1 maja 2004 r. już kontynuowały ww. studia licencjackie lub magisterskie i ukończyły te studia.

Art. 156 ust. 4

„ 4. Osoby zatrudnione przed dniem wejścia w życie ustawy na stanowisku aspiranta pracy socjalnej, które w okresie 3,5 roku od dnia wejścia w życie ustawy ukończą studia wyższe na kierunkach: pedagogika, psychologia, politologia lub socjologia i uzyskają tytuł licencjata, mogą wykonywać zawód pracownika socjalnego.”

Osoby, które przed dniem wejścia w życie ww. ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, tj. **przed dniem 1 maja 2004 r. były zatrudnione na stanowisku aspiranta pracy socjalnej**, o ile:

- w dniu 1 maja 2004 roku kontynuowały studia licencjackie na kierunkach wskazanych ww. przepisem ustawy, a jednocześnie
- ukończyły ww. studia w nieprzekraczalnym terminie do dnia 31 października 2007 roku

z dniem uzyskania dyplomu ukończenia studiów mogą wykonywać zawód pracownika socjalnego.

Przepis dotyczy zatem aspirantów pracy socjalnej, którzy kontynuowali ww. studia w dniu wejścia w życie nowej ustawy o pomocy społecznej, tj. w dniu 1 maja 2004 roku i uzyskali dyplom ukończenia tych studiów w okresie od dnia 2 maja 2004 do dnia 31 października 2007 roku. Osoby te począwszy od dnia uzyskania dyplomu zachowują bezterminowo prawo do wykonywania zawodu pracownika socjalnego, na zasadach praw nabytych.

Uwaga: Przepis ten nie odnosi się do osób zatrudnionych na stanowisku aspiranta pracy socjalnej, które podjęły pracę na stanowisku aspiranta pracy socjalnej już po wejściu w życie przepisów ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, tj. po dniu 1 maja 2004 roku.

Art. 156 ust. 5

„ 5. Osoby zatrudnione przed dniem wejścia w życie ustawy na stanowisku aspiranta pracy socjalnej, które w okresie 5,5 roku od dnia wejścia w życie ustawy ukończą studia wyższe magisterskie na kierunkach: pedagogika, psychologia, politologia lub socjologia, mogą wykonywać zawód pracownika socjalnego.”

Osoby, które przed dniem wejścia w życie ww. ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, tj. **przed dniem 1 maja 2004 r. były zatrudnione na stanowisku aspiranta pracy socjalnej**, o ile:

- w dniu 1 maja 2004 roku kontynuowały studia magisterskie na kierunkach wskazanych przepisem ust. 5, a jednocześnie
- ukończyły ww. studia w nieprzekraczalnym terminie do dnia 31 października 2009 roku,

z dniem uzyskania dyplomu ukończenia studiów mogą wykonywać zawód pracownika socjalnego. Osoby te począwszy od dnia uzyskania dyplomu zachowują bezterminowo prawo do wykonywania zawodu pracownika socjalnego, na zasadach praw nabytych.

Uwaga: Przepis ten nie odnosi się do osób zatrudnionych na stanowisku aspiranta pracy socjalnej, które podjęły pracę na stanowisku aspiranta pracy socjalnej już po wejściu w życie przepisów ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, tj. po dniu 1 maja 2004 roku.

INFORMACJE DODATKOWE:

Uprawnień do wykonywania zawodu pracownika socjalnego **nie można nabyć poprzez ukończenie studiów podyplomowych, kursów oraz szkoleń**. Jak wynika z treści przepisów ustawy o pomocy społecznej, żadne studia podyplomowe, kursy i szkolenia - nie zostały wskazane jako równoważne z takimi uprawnieniami.

Uzyskanie specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej w toku studiów podyplomowych nie jest równoważne z nabyciem kwalifikacji pracownika socjalnego. Specjalizacja ta jest przeznaczona dla osób, które mają zamiar ubiegać się o kierowanie jednostką organizacyjną pomocy społecznej (*art. 122 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej*) i nie dotyczy uprawnień pracownika socjalnego.

Osoby nie posiadające prawa do zatrudnienia na stanowisku pracownika socjalnego nie mogą pracować na tym stanowisku, a fakt zatrudnienia niezgodnego z prawem nie powoduje z kolei nabycia przez pracownika uprawnień do dalszego zatrudnienia w zawodzie.

Osoba zatrudniona niezgodnie z prawem na stanowisku pracownika socjalnego, nie może również przystąpić do szkolenia specjalizującego w tym zawodzie. Wynika to z faktu, iż staż pracy na stanowisku pracownika socjalnego wymagany do uzyskania specjalizacji I stopnia nie może być zaliczony w przypadku zatrudnienia niezgodnego z prawem.

Staż pracy na stanowisku pracownika socjalnego dotyczy wyłącznie okresu/okresów zatrudnienia w oparciu o zgodność z przepisami ustawy o pomocy społecznej, z jednoczesnym uwzględnieniem daty wprowadzenia i obowiązywania danego przepisu.